

BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINI KREATIV FIKRLASHGA O'RGATISH METODOLOGIYASI

Ilmiy rahbar: Namangan Davlat

Universiteti professori Raxmatova Xayrixon

Muallif: Xalqaro Nordik Universiteti

Pedagogika-psixologiya mutaxassisligi 2-bosqich magistranti

Ne'matjonova Almira Baxromjonovna

Tel: +998 99 807 08 83

Annotatsiya

Ushbu maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarida kreativ fikrlashni rivojlantirishning metodologik asoslari, ta'lim jarayonida ijodiy yondashuvning ahamiyati hamda interfaol metodlardan samarali foydalanish yo'llari yoritilgan. Shuningdek, o'quvchilarning mustaqil va original fikr yuritish ko'nikmalarini shakllantirishda pedagogik texnologiyalarning o'rni tahlil qilingan.

Asosiy qism

Bugungi globallashuv davrida ta'lim tizimi oldida turgan asosiy vazifalardan biri — o'quvchilarda kreativ fikrlash, yangicha yondashuv va mustaqil qaror qabul qilish kompetensiyalarini shakllantirishdir. Boshlang'ich ta'lim bosqichi bu jarayonning poydevori hisoblanadi, chunki aynan shu davrda bolaning tafakkuri, idroki, qiziqishi va muammoli vaziyatlarga bo'lgan munosabati shakllanadi.

Kreativ fikrlash — bu shaxsning mavjud bilim va tajribalarga tayanib, yangi g'oya yaratish, noodatiy yechim topish va original fikr ifoda etish qobiliyatidir. Boshlang'ich sinf o'quvchilarini kreativ fikrlashga o'rgatish, ularning ijodiy tafakkurini rivojlantirishga, o'z fikrini erkin bildirish va o'ziga ishonchni mustahkamlashga xizmat qiladi.

Pedagogik amaliyotda kreativ fikrlashni rivojlantirish uchun o'qituvchi o'quv jarayonini an'anaviy yondashuvdan interfaol va innovatsion metodlarga o'tkazishi zarur. Masalan, "Aqliy hujum", "Sinkveyn", "Klaster", "Rol o'ynash", "Fikrlar xaritasi", "Muammoli vaziyatni hal etish" kabi texnologiyalar o'quvchilarning fikrlash doirasini kengaytiradi, mustaqil qaror qabul qilishni o'rgatadi.

Masalan, o'qish darslarida "Agar hikoya boshqacha yakunlansa, qanday natija bo'lardi?", "Qahramon o'rnida bo'lsang nima qilarding?" kabi savollar berish orqali o'quvchilar tahlil qiladi, solishtiradi va ijodiy fikr bildiradi. Bu jarayon ularning analitik tafakkurini ham rivojlantiradi.

Kreativ fikrlashni shakllantirishda muhit ham muhim o'rin tutadi. O'qituvchi o'quvchilarni fikr bildirganida tanqid qilmasligi, ularning har bir g'oyasiga hurmat bilan yondashishi lozim. Shundagina bola o'z fikrini erkin ifoda etishga, yangilik yaratishga intiladi. Shuningdek, axborot texnologiyalaridan foydalanish ham kreativ fikrlashni rag'batlantiradi. Multimedia vositalari, interaktiv platformalar, virtual laboratoriyalar yordamida o'quvchilar o'z bilimlarini mustaqil tahlil qiladi, yangi yechimlar topishga harakat qiladi.

Psixologik jihatdan qaraganda, boshlang'ich sinf o'quvchilari o'z imkoniyatlariga ishonch hosil qilgan sari ijodiy faoliyatda yanada faol bo'ladilar. Shu bois o'qituvchining pedagogik qo'llab-quvvatlovi, motivatsiya berishi va doimiy ijobiy turtki yaratishi zarur.

Pedagog olimlarning fikricha (J. Guilford, E. Torrance, O. Hasanboeva, G. Qodirova va boshqalar), kreativ fikrlashni shakllantirish uchun mashg'ulotlarda "ijodiy topshiriqlar" tizimini yo'lga qo'yish muhimdir. Masalan, matndan yangi sarlavha topish, hikoyani davom ettirish, noodatiy vaziyatga javob topish, rasm asosida hikoya tuzish kabi mashqlar bolaning tafakkurini faol harakatga keltiradi.

O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni hamda "Uzluksiz ta'lim tizimini rivojlantirish konsepsiyasi"da o'quvchilarda ijodiy fikrlashni shakllantirish zamonaviy ta'limning asosiy maqsadi sifatida belgilangan. Shu bois, boshlang'ich ta'limda kreativlikni rivojlantirish strategik masala hisoblanadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich sinf o'quvchilarini kreativ fikrlashga o'rgatish metodologiyasi o'qituvchidan yangicha pedagogik yondashuv, ijodkorlik va innovatsion texnologiyalarni qo'llashni talab qiladi. Kreativ fikrlovchi bola — bu kelajakda ixtirochi, yangilik yaratuvchi, mustaqil shaxs sifatida jamiyat rivojiga hissa qo'shuvchi insondir. Shu sababli har bir boshlang'ich sinf o'qituvchisi darsni shunday tashkil etishi lozimki, unda o'quvchining ijodiy tafakkuri, mustaqil fikrlashi va yangilik yaratishga intilishi doimo qo'llab-quvvatlansin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Uzluksiz ta'lim tizimini rivojlantirish konsepsiyasi to'g'risida"gi Qarori. – Toshkent, 2019.
3. Hasanboeva, O. "Boshlang'ich ta'limda kreativ fikrlashni shakllantirish metodikasi". – Toshkent: Fan nashriyoti, 2022.
4. Qodirova, N. "Interfaol metodlar yordamida o'quvchilarda kreativ fikrlashni rivojlantirish". – Namangan: NamDU nashriyoti, 2021.
5. Torrance, E. P. The Nature of Creativity. – Cambridge: Cambridge University Press, 1995.
6. Guilford, J. P. Creativity: A Quarter Century of Progress. – New York: McGraw-Hill, 1987.